

KRIŠČIUKAITIS-AIŠBĖ ANTANAS

MŪSŲ PONAI

Kriščiukaitis-Aišbė Antanas

Mūsų Ponai

«Public Domain»

Antanas K.

Mūsų Ponai / K. Antanas — «Public Domain»,

Ciesz się klasyką! Miłego czytania!

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

7

Antanas Kriščiukaitis-Aišbė Mūsų Ponai

Mūsų Ponai – Kad geriau galima būtų suprasti „Mūsų Ponus“, reikia paaiškinti keletu žodžiu. Viskas, kas čia surašyta, yra patėmyta gyvenime lietuvių Suvalkų gub. Skaitytojas ras čionai vaitą, šaltyšių, lovninką – jie tai čia ir pavadinti „Mūsų Ponais“. Tokių ponų yra ir visoje Lietuvoje, tiksliai kitaip juos vadina. Vaitas yra tai staršina, šaltyšius – ne kas kitas, kaip starosta; lovninks, teisybė, Lietuvoje žinomas tiksliai Suvalkų gub. Tenai yra valsčiaus arba „gmino“ sūdas iš trijų sąnarių: vienas vadinasi sūdžia, o kiti du lovininkais. Visus tris renka valsčius. Sūdžia turi būti šiek tiek pasimokinęs, o jeigu valsčius tokio neturi, tai valdžia atsiunčia savo. Vienas toksai sūdas yra ne daugiau, kaip ant trijų valačių. Toksai sūdas gali būti labai geras ir teisingas, kad tik patys žmonės labiau žiūrėtų ant to, kokį žmogų ir kam jį renka. Kauno gub. ir kitur kiekvienas valsčius turi ypatingą sūdę: čionai vietoje tam tikros sūdžios sėdi staršina, o kitus, kas sėdi drauge su staršinu beveik gali sulyginti su lovininkais Suvalkų gubernijos. Iš tokių tai „Ponų“ – tiksliai, žinoma, iš netikusiuoju rašytojas šitos knygutės ir pasijuokia, tikėdamasis vienok, kad geri, teisingi gūdžios, lovininkai arba šaltyšiai nepyks ant to, ypač jausdamiesi ne tokiais, kaip tie „Mūsų Ponai“ – [przypis autorski]

Tamošiui Spurgai, Tėberių valsčiaus šaltyšiui, baisiai įsipyko šaltyšiauti¹. Bet kaipgi ir neišipyks: daug žmogus visko turėjo nukentėti: ne sykį bobos išpludo, ne sykį ir nuo vaito gavo rėkti vargulis du sykius net ir mušt gavo; o jis, Dieve, žmogus buvo ir bailus; lėtas sykį, žinotumėte, iš baimės net apmirė. O štai kaip buvo. Kaimas sudėjo pas Lukošį čyžes². Lukošiu tuokart pinigų labai reikėjo: mat, Šmuila, Tėberių žydas, nuvuodė³, kad Lukošius dabar turi pinigų, o jis pas Šmuilą, reikia žinoti, buvo pusėtinai įsivaręs⁴, o ir Lukošienė kas nedėlią po kelias puskvatierkes išdažydavo su Juoziene. Šmuila kelias dienas varinėjosi Lukošiu, iki neiškaulijo⁵ visus pinigus, ką kaimas pas jį buvo sudėjęs. Vaitas vieną sykį siuntė šaltyšių – nieko; antrąsyk pavymu – neturi; na kur, žmogau, imsi, tik iš delno plauko neišpeši. Ką dabar daryti: reikia jautį arba arklį imti. Pasišaukė vaitas lovininką⁶ Dickų ir šaltyšių Tamošių: pasisodino šalia savęs lovininką, davė Tamošiui vadeles: važiuok, sako, pas Lukošiu. Gerai. Užvažiuoja jie ant Lukošiu kiemo, ogi Lukošienė, sodina visa, kaip šoks iš priemenės su šluota. Arkliai pasibaidė, davė į tvorą; šaltyšius Tamošius baisiai persigando, ėmė iš vežimo iškrito ir negyvas. Lukošienė priešokusi vandens kibirą pukšt ant šaltyšiaus. Tamošius tik aikčioja, visas pabalo, akys ant kaktos išvirto; pagulėjo, pagulėjo ant žemės, po valandai atsipeikėjo, pakilo, paėmė kepurę, kaip eit, taip eit. „Nereikia, sako, man ne tų jūs čyžių, nė tos šaltyšystės, žinokitės sau sveiki! Aš galiu galą gauti su jūsų ponystėmis“. Tai taip verksmingai pabaigė šaltyšiauves Tamošius Spurga, žmogus dėkavojo Dievui, kad jau trys metai suėjo ir jau daugiau neturės to rūpesties ir baimės. Už jokių pinigų dabar jau neapsimtų šaltyšiauti da tris metus.

O lovininkui Dickui suvis neišipyko lovininkauti. Jis labai norėjo likti da ant trijų metų. Bet kurgi nenorės? Kiekvienas laikė jį už poną, ir pats Dickus užtai manė, kad jis tikrai didelis ponas ir daug žino. Kaip nebuvo dar lovininku, Dickus, atvažiauvęs į bažnyčią, kaip ir visi kiti, sustodavo pas Jošelį; o kaip tiksliai išrinko lovininku, tuojaus pirmą nedėl dieną užvažiauvo drąsiai ant klebonijos.

¹ *šaltyšiauti* – eiti sieniūno pareigas. [przypis edytorski]

² *čyžė* – duoklė, mokestis. [przypis edytorski]

³ *nuvuodė* – čia: suprato. [przypis edytorski]

⁴ *įsivaręs* – įsiskolinęs. [przypis edytorski]

⁵ *neiškaulijo* – neišpešė. [przypis edytorski]

⁶ *lovininkas* – seniau: teisėjo padejėjas. [przypis edytorski]

Ir į bažnyčią. Eidamas Bičkus jautė, kad jis ne prastas Dickus, bet lovininkas, beveik kad sūdžia, ir už tai stačiai be baimės priėjęs prie durų zokristijos kumsčiu baladoja, kad jį, kaip lovininką, leistu pas altorių. Šveistorius atidaro duris, Dickus drąsiai žengia per slenkstį, bet šveistorius, iš pradžių laikydamas jį už prastą sermėgių⁷, atstato krūtinę, o lovininkas kitą koją keldamas į zokristiją išaukšto pasako: „Na, na!“ Povisam Dickus neidavo kaip kiti pas Jošelį, Irškų arba Minkę, bet į „merikinę“ arba pas Gabrielių, ir tai tiktai, jeigu kas su reikalu vesdavosi... Na, o tokių, ką turėdavo reikalą pas Dickų, atsirasdavo kas šventa diena labai daug ir užtai da ne su bet koku eidavo – buvo iš ko pasirinkti. Dickus jau ir prastą arielką liovėsi gėręs. Kada žmogus, nusivedęs pas Gabrielių, paklausia: „Tai, kasžin, ką čia mudu dabar gersiva, ar nebūtų gerai puskvatierké?“. Tai Dickus visados atsako: „Jau gana, ką tu tą smarvę!“.

– Na tai alaus, ar ko čia? – paklausia žmogus.

– Alaus, tai da nieko – kryptelėjęs galvą, pasako Dickus – argi jau nēr, ant svieto geresnių gėrimų: limonado ten, konjako... Visokių yra...

– O ką visus tuos ten gėrimus gali žinoti – pasako žmogus – aš jau velyk⁸ tiesiog pasakysiu, kad duotų „gero“ gėrimo.

Žydas numanydavo lovininko norą ir visados jam įtikdavo.

Taip Dickus pas Gabrielių bepataraudamas⁹ į pavakarę pradeda užmiršti, kad jisai lovininkas, o išeidamas nuo Gabrieliaus jau suvis užmiršta ir tiktai dabar, jau gerai įkaitęs, užėina pas paprastąjį Jošelį; čia randa da pažįstamus bepuskvatierkiaujant, prisideda prie jų ir „ponas lovininkas“ lieka prastu Tėberių Dickum.

⁷ *sermėgius* – prasčiokas. [przypis edytorski]

⁸ *velyk* – verčiau, geriau. [przypis edytorski]

⁹ *bepataraudamas* – bekalbėdamas, besišnekučiuodamas. [przypis edytorski]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.